

Motion till riksdagen 2019/20:216

av **Maj Karlsson m.fl. (V)**

Återupprätta LSS

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att stärka lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) utan de beslut som tagits och tolkningar som gjorts av myndigheter och domstolar under 2000-talet, vilka försvagat de assistansbehövandes rättigheter, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) gällande från 1994 var ett stort framsteg för att göra livet för funktionsnedsatta mer likvärdigt andra människor. Tanken var att ge människor möjligheten till att forma sitt eget liv med hjälp av stöd och service. Den assistansberättigade skulle själv kunna påverka utförandet av stödet för det som anses vara grundläggande behov.

Utvecklingen av LSS och den personliga assistansen har under de senaste åren varit ett bakslag. Från början var LSS en revolutionerande rättighetslagstiftning där människors individuella behov skulle vara styrande, och den skulle ge människor rätt att leva ett liv som andra med delaktighet, egenmakt och självbestämmande oavsett funktionalitet. Men under de senaste 10 åren har tillämpningen av lagstiftningen förändrats i kombination med att politiska viljeriktningar om att dämpa kostnaderna fått kraftigt genomslag. Tusentals människor har förlorat hela eller delar av sin assistans,

och i dag beviljas endast 1 av 10 nyansökningar om personlig assistans av Försäkringskassan.

En avgörande begränsning av rättstillämpningen kom 2009 med en dom som ansåg att grundläggande behov måste vara integritetsnära för att kunna berättiga till personlig assistans. Mellan 2014 och 2018 har ytterligare domar gjort det i princip omöjligt att få personlig assistans för vissa. Det handlar om tre domar i Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD): 2012 om att egenvård aldrig kan vara ett grundläggande behov, 2015 att stöd endast kan ges till psykiskt funktionshindrade i vissa fall samt 2018 i det så kallade sondmatningsmålet. Bland annat ansågs inte att andning och sondmatning, egenvård eller det s.k. femte grundläggande behovet som grundläggande behov. Det femte grundläggande behovet avser bl.a. hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionsnedsatta. Det ska nu bara beviljas vid psykisk funktionsnedsättning. Detta i kombination med den förra regeringens skarpare skrivningar om besparingskrav i regleringsbrevet till Försäkringskassan har varit helt förödande för de personer som ska ha rätt till personlig assistans. Till följd av den massiva kritik som riktades mot regeringens politik angående den personliga assistansen har nu en förändring tvingats fram. Det är bra men dessvärre riskerar lagändringen att bli tandlös om man inte justerar lagen för domen från 2009. Utgångspunkten för att berättigas till personlig assistans måste vara människors behov inte dess karaktär av integritetsnära eller andra typer av subjektiva bedömningar. Att tolka vilka delar av ett behov som ska ses som integritetsnära innebär att även om lagen förtydligar vilka moment som ska tolkas som grundläggande behov (t.ex. sondmatning och andning) så kvarstår problemet med att avgöra huruvida behovet är integritetsnära eller inte. Därmed kommer mycket få personer att bli hjälpta. Vänsterpartiet anser att en ny utredning skyndsamt måste tillsättas med syftet att LSS justeras efter all den förändring av rättstillämpningen som skett från 2009 fram till i dag i helhet. Utgångspunkten ska vara att återgå till det som är grundintentionen i förarbetet till lagstiftningen och utifrån det utvecklas och moderniseras. Alla ska ha rätt att leva ett liv som andra med utgångspunkt från våra individuella behov oavsett vår funktionalitet. LSS ska återupprättas som en rättighetslagstiftning som styrs av behov och garanterar grundläggande rättigheter. Det sent införda begreppet ”integritetsnära” bör inte ligga till grund som rättsbegrepp i samband med att lagen tolkas.

En utredning bör tillsättas i syfte att stärka lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade utan de beslut och tolkningar som tagits av myndigheter och

domstolar under 2000-talet vilka försvagat de assistansbehövandes rättigheter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)

Jessica Wetterling (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Jon Thorbjörnson (V)

Linda Westerlund Snecker (V)